

PROFILAKTIKA INSPEKTORINING FUQAROLIK JAMIYATI INSITUTLARI BILAN O'ZARO HAMKORLIGI

Xudoyqulov Dostonjon Dilshod o'g'li

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Huquqbuzarliklar
profilaktikasi faoliyati ixtisosligi bo'yicha tahsil olayotgan 3-
o'quv kursi 313-guruh kursanti

G'aniyev Farrux Taxirjanovich

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Huquqbuzarliklar
profilaktikasi faoliyati kafedrasida katta o'qituvchisi Toshkent,

100197, O'zbekiston, e-mail: fargan77@bk.ru

orcid.org/0009-0005-2423-050X

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14605452>

ARTICLE INFO

Received: 2nd January 2025

Accepted: 4th January 2025

Published: 6th January 2025

KEYWORDS

Profilaktika inspektori, Fuqarolik jamiyati institutlari, O'zaro hamkorlik, Huquqiy ta'lim, Jamiyat xavfsizligi, Jinoyatlarni oldini olish, Ijtimoiy mas'uliyat, Jamiyatda huquqiy madaniyat, Fuqarolar faolligi, Jamiyatni himoya qilish, Sog'liqni saqlash tizimi, Mahalliy hokimiyat, Fuqarolik jamiyati va davlat, Ta'lim va targ'ibot, Jamiyat bilan aloqalar va profilaktik chora-tadbirlar

ABSTRACT

Ushbu maqola orqali siz tadqiqot mavzusining dolzarbligi, predmeti, ob'ekti, vazifalari, profilaktika inspektorlarining fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorligi tushunchasi, ushbu hamkorlikning jinoyatlarning barvaqt oldini olishdagi ahamiyati, bugungi kundagi holati, chet el davlatlarining ilg'or tajribalari, ushbu faoliyatning tashkiliy-huquqiy asoslari, shuningdek ushbu hamkorlikdagi muammo va kamchiliklar hamda ularni bartaraf etish bo'yicha bir qator takliflar ishlab chiqilgan bo'lib faoliyatni takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari yoritilib o'tilgan.

Kirish:

Fuqarolik jamiyati institutlari va profilaktika inspektorlarining o'zaro hamkorligi jamiyatda tartib o'rnatish, jinoyatchilikni kamaytirish va fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilishda muhim ahamiyatga ega. Bu mavzu, ayniqsa, huquqni muhofaza qilish tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Maqolada profilaktika inspektorlarining fuqarolik jamiyati institutlari bilan o'zaro hamkorligi qanday amalga oshirilishi, bu hamkorlikning foydalari va uning jamiyatga ta'siri o'rganiladi.

a) Jinoyatchilikning oldini olish:

Profilaktika inspektorlari jinoyatchilikning oldini olish uchun muayyan hududlarda o'z faoliyatlarini amalga oshiradilar. Bu ishlar o'quv yurtlari, ishlab chiqarish korxonalarini, yashash joylaridagi ijtimoiy muhitni kuzatishni, jinoyat va qoidabuzarliklarni profilaktik tadbirlar orqali kamaytirishni o'z ichiga oladi. Masalan, jinoyat sodir etilishi mumkin bo'lgan hududlarda profilaktik suhbatlar o'tkazish, ijtimoiy xavf ostidagi shaxslar bilan ishlash.

b) Huquqiy yordam ko'rsatish va ta'lim-tarbiyaviy ishlar:

Profilaktika inspektorlari fuqarolarga huquqiy ta'lim berishda ishtirok etadilar. Ular o'z hududidagi fuqarolarga jinoyat kodeksi va boshqa huquqiy me'yorlarni tushuntiradilar.

Shuningdek, profilaktik tadbirlar orqali huquqiy madaniyatni oshirishga qaratilgan ishlar olib boriladi.

c) Aholi bilan o'zaro aloqalar va hamkorlik:

Fuqarolar bilan ishlashda profilaktika inspektorlari jamoatchilikni qonunbuzarliklardan ogohlantirish, xavf-xatarlarni oldini olish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan tadbirlar o'tkazadilar.

Fuqarolik jamiyati institutlari mahalliy jamoalar bilan bevosita aloqada bo'lib, jinoyatlarning oldini olish, fuqarolarning xavfsizligini ta'minlash, ehtiyojmand guruhlar bilan ishlashda o'z hissalarini qo'shadilar. Bunday tashkilotlar ko'pincha jamoatchilik fikrini shakllantirishda va mahalliy hokimiyatlarga ijtimoiy masalalar bo'yicha tavsiyalar berishda muhim rol o'ynaydilar.

Hamkorlikning asosiy yo'nalishlari

Profilaktika inspektorlari va fuqarolik jamiyati institutlari o'rtasidagi hamkorlik jamoat xavfsizligini ta'minlashda juda muhim. Bu hamkorlikning asosiy yo'nalishlari quyidagilar:

a) Ma'lumot almashish:

Fuqarolik jamiyati institutlari va profilaktika inspektorlari o'rtasida ma'lumot almashish — hamkorlikning eng muhim jihatidir. Jinoyatchilikni oldini olish, qonunbuzarliklar va ijtimoiy xavf-xatarlar haqida o'zaro ma'lumotlar almashish muhim. Profilaktika inspektorlari, masalan, jinoyat va qoidabuzarliklar statistikasi, xavf ostidagi guruhlar haqida fuqarolik jamiyati institutlariga ma'lumot bera oladi. Shuningdek, fuqarolik jamiyati institutlari ham o'zlarining tajribalari va bilimlarini taqdim etish orqali profilaktika inspektorlariga yordam berishi mumkin.

b) Ta'lim va targ'ibot ishlari:

Fuqarolik jamiyati institutlari va profilaktika inspektorlari o'rtasidagi hamkorlik ta'lim-tarbiyaviy ishlarda juda samarali bo'lishi mumkin. Ular birgalikda seminarlari, treninglar, targ'ibot kampaniyalari o'tkazishlari mumkin. Masalan, jinoyatchilikni oldini olish, ijtimoiy mas'uliyatni oshirish va fuqarolarni huquqiy ta'limga jalb etish uchun birgalikda faoliyat olib borish mumkin.

c) Ijtimoiy va huquqiy masalalarda hamkorlik:

Fuqarolik jamiyati institutlari profilaktika inspektorlari bilan birgalikda ijtimoiy masalalar, huquqiy muammolar va jamiyatdagi adolatsizliklarga qarshi kurashishda ishtirok etadilar. Ular birgalikda huquqiy himoya tadbirlarini o'tkazish, ommaviy axborot vositalari orqali jamoatchilikni ogohlantirish va huquqiy hujjatlar bo'yicha maslahatlar berishda ishtirok etadilar.

Hamkorlikning samaradorligi va muammolari

Fuqarolik jamiyati institutlari va profilaktika inspektorlari o'rtasidagi hamkorlikning samaradorligini oshirishda bir nechta omillar muhimdir, ammo ba'zi muammolar ham mavjud:

a) Muammolar:

Resurslar yetishmasligi: Ba'zan fuqarolik jamiyati institutlari va profilaktika inspektorlarining samarali hamkorligi uchun yetarli resurslar bo'lmasligi mumkin. Moliya, vaqt va odam resurslarining cheklanganligi ba'zan hamkorlikning samaradorligini kamaytiradi.

Ishonch va hamkorlik muammolari: Ayrim holatlarda, fuqarolik jamiyati institutlari va huquqni muhofaza qilish organlari o'rtasida ishonch yetishmasligi hamkorlikka salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Siyosiy yoki ijtimoiy ta'sirlar: Ayrim fuqarolik jamiyati institutlari, ayniqsa, muhokama qilinayotgan ijtimoiy va siyosiy mavzular yuzasidan o'z pozitsiyasini bildirganida, ba'zan muammolar yuzaga keladi.

b) Hamkorlikni samarali qilish yo'llari:

Resurslarni optimallashtirish va hamkorlikni rivojlantirish uchun tegishli huquqiy va moliyaviy baza yaratish.

Jamoatchilikni xabardor qilish va o'quv kurslari, treninglar tashkil etish orqali ishonchni oshirish.

Fuqarolik jamiyati institutlari va profilaktika inspektorlarining hamkorligi jamiyat uchun zarur va samarali

Profilaktika inspektorlari va fuqarolik jamiyati institutlari o'rtasidagi hamkorlik jamiyatda huquqni muhofaza qilish tizimini samarali qilish uchun muhim ahamiyatga ega. Bu hamkorlik jamoat xavfsizligini ta'minlashda, jinoyatchilikni oldini olishda, ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashda katta rol o'ynaydi. Fuqarolik jamiyati institutlari va profilaktika inspektorlari o'zaro ma'lumot almashib, ta'lim-tarbiyaviy ishlarda hamkorlik qilib, ijtimoiy xavflarni aniqlash va oldini olishga yordam beradi.

Tavsiyalar

Fuqarolik jamiyati institutlari va profilaktika inspektorlari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish uchun quyidagi tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

Ijtimoiy va huquqiy masalalarda hamkorlikni kengaytirish: Fuqarolik jamiyati institutlari va profilaktika inspektorlari birgalikda jamiyatdagi ijtimoiy masalalarni hal qilishda, ayniqsa, noqonuniy faoliyatni oldini olishda va xavf-xatarlarni kamaytirishda samarali ishlashlari kerak.

Hamkorlikni kengaytirish: Fuqarolik jamiyati institutlarini ijtimoiy xizmatlar va huquqni himoya qilish tizimiga yanada chuqurroq jalb qilish. Fuqarolik jamiyati institutlari o'zlari faoliyat ko'rsatadigan sohalarda profilaktika inspektorlariga yordam berishi mumkin.

Ommaviy axborot vositalaridan foydalanish: Ommaviy axborot vositalari orqali fuqarolarga huquqiy ta'lim va jinoyatchilikka qarshi kurashish bo'yicha keng targ'ibot ishlari olib borish, profilaktika inspektorlarining faoliyatini yanada oshkor qilish.

Foydalangan adabiyotlar:

1. G'aniev F. T. Turkiya respublikasi: tabiyati, madaniyati va an'analari //Results of National Scientific Research International Journal. – 2024. – T. 3. – №. 3. – C. 101-116.
2. G'aniev F. T. O'zbekistonda inson huquqlarini himoya qilish milliy preventiv mexanizmi //Results of National Scientific Research International Journal. – 2024. – T. 3. – №. 3. – C. 84-90.
3. Ganiyev F., Ganiyeva G. O'g'irlik haqida tushuncha, o'g'irlikning psixologik genezisi va mehanizmlari //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 4. – С. 43-47.
4. Ganiyev F., O'zoqboyev S. Voyaga yetmaganlar tomonidan sodir qilinadigan jinoyat ishlarini yuritish //Евразийский журнал технологий и инноватсий. – 2023. – Т. 1. – №. 12 Part 2. – С. 131-134.
5. Ganiyev F., O'zoqboyev S. Voyaga yetmaganlar tomonidan sodir qilinadigan jinoyat ishlarini yuritish //Евразийский журнал технологий и инноватсий. – 2023. – Т. 1. – №. 12 Part 2. – С. 131-134.
6. Ганиев Ф. Ўғирлик жиноятларининг профилактикаси тушунчаси ва турларига оид айрим мулоҳазалар //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 4. – С. 37-42.
7. Ганиев Ф. Т. Ўғирлик жиноятининг жиноят-хуқуқий жиҳатлари ва олдини олишга доир фикр-мулоҳазалар //Results of National Scientific Research International Journal. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 301-313.
8. Ганиев Ф. Профилактика инспекторлари томонидан ўғриликларнинг олдини олиш фаолиятини ташкил этиш йўналишлари //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2022. – Т. 2. – №. 12. – С. 159-162.

9. Ганиев Ф. “Обод ва хавфсиз маҳалла” тамойилига асосланган тизимни жорий этишда фуқоролар йиғинларини фаолиятини тизимли йўлга қўйиш //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 3. – С. 96-98.
10. Ганиев Ф. Ахборот хавфсизлиги ҳамда муҳофазаси таъминланганига қарамасдан содир этиладиган жиноятлар //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 1. – С. 129-138.
11. Qushboqov S. X., Usipbekov N. J. Yurtimizda mahkumlarni ozodlikka tayyorlashda amalga oshirilgan islohotlar va ulardan kutilayotgan natijalar //Models and methods in modern science. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 179-182.
12. Qushboqov, S., & Tilabov, S. (2023). Kiber jinoyatlardan saqlanishda umumiy profilaktikani oʻrni. *Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences*, 2(18), 67-69.
13. Қушбоқов, Ш. (2023). Юртимизда тадбиркорликни жазони ижро этиш тизимидаги истиқболи. *Models and methods in modern science*, 2(5), 114-117.
14. Охунов, З., & Қушбоқов Ш, Т. Т. С. Э. (2022). Ҳуқуқбузарликларни олдини олишга оид айрим мулоҳазалар. *Eurasian Journal of Law, Finance and Applied Sciences*, 2(11), 34-39.
15. Qushboqov S., Isroilov D. Profilaktika inspektorining huquqbuzarliklar profilaktikasida adliya organlari bilan hamkorligining tashkiliy asoslari //Development of pedagogical technologies in modern sciences. – 2024. – Т. 3. – №. 9. – С. 16-24.
16. Qushboqov S., Isroilov D. Profilaktika inspektorining huquqbuzarliklar profilaktikasida adliya organlari bilan hamkorligi tushunchasi //Академические исследования в современной науке. – 2024. – Т. 3. – №. 23. – С. 96-103.
17. Qodirjonovich J. Z., OʻGʻli Q. S. X. Bir guruh shaxslar tomonidan axborot texnologiyalardan foydalanib sodir etilgan firibgarlik va oʻgʻrilik jinoyatlarining sodir etish usullari va ularni tergov qilishga oid ayrim mulohazalar //Eurasian Journal of Law, Finance and Applied Sciences. – 2024. – Т. 4. – №. 5. – С. 137-144.
18. Киличев Х.М. Вояга етмаган болаларнинг исмга бўлган ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масалалари //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2023. – Т. 2. – №. Maxsus son. – С. 63-67.
19. Маматович Қ.Х. Фуқаролар йиғинлари уни қайта ташкил этишга оид мулоҳазалар //Barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – С. 764-769.
20. Миршарапов А.Г. Мини-футбол как вид спорта и средства физического воспитания //Conferencea. – 2024. – С. 18-21.
21. Миршарапов А.Г. Jismoniy tayyorgarlik mashgʻulotlarida chigalyozdi mashqlarining zarurati //Conferencea. – 2024. – С. 159-162.
22. Chorshanbiev B. B. Қуролликучлар қўшинларида сув таъминотининг аҳамияти //Eurasian Journal of Law, Finance and Applied Sciences. – 2024. – Т. 4. – №. 11. – С. 163-167.
23. Ахмедова С.Т., Охунов З.М. Особенности применения административных взысканий за управление автотранспортом в состоянии опьянения //Евразийский журнал технологий и инноваций. – 2024. – Т. 2. – №. Special Issue 6. – С. 48-54.